

Αύτὸς ἔχει καὶ σωματικὰς χρείας, κοινὰς μὲ τὰ ἀλογά ζῷα· ἔχει ἐπιθυμίαν ἥδονῆς καὶ ἀποστροφὴν λύπης, ἔχει πάθη, τὰ ὄποια ἐμποδίζουν ἐπίσης τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅταν ὡς τύραννος τὰ πολεμῆι, καὶ ὅταν ὡς δοῦλος τὰ κολακεύῃ. Ἀρκεῖ νὰ τὰ κυβερνᾷ πατρικῶς, καὶ νὰ μετριάζῃ τὴν ἐκ τῆς πληρώσεως αὐτῶν ἥδονὴν μετὰ τόσον πλειοτέρας προσοχῆς, ὅσον ἡ περὶ αὐτῆς κρίσις ἔναι δυσκολωτέρα, ἐπειδὴ ἡ ἐπιθυμία τῆς συγγενῆται, συνακμάζει καὶ συνοδεύει μέχρι τέλους δῆλην ἥμων τὴν ζωὴν, προσκολλημένη εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸν Δημιουργὸν τῆς ζωῆς· διότι χωρὶς αὐτῆς, οὔτε νὰ φυλάξῃ, οὔτ' εἰς ἄλλους νὰ διαδῶσῃ τὴν ζωὴν ἰδούνατο ὁ ἀνθρώπος. Τὴν ἥδονὴν μᾶλιστα ὀφείλει νὰ χαλιναγωγῇ φρονίμως, ἀν θέλῃ νὰ τὴν ἔχῃ σύμμαχον, καὶ ὅχι πολέμιον τῆς ἀρετῆς· καὶ διὰ τοῦτο ἐξ ἑνὸς μέρους πρέπει νὰ συστέλλῃ τὰς χρείας του, ὡς ἐσυμβούλευεν ὁ Σωκράτης· ἐξ ἄλλου, νὰ ἥδυνῃ, ἢ μᾶλλον νὰ εὐφραίνῃ τὸν βίον του μὲ τὴν μετρίαν χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν σωματικῶν ἥδονῶν, ὑποτάσσων ὅμως αὐτὰς εἰς τὰς ἀσυγκρίτως ἥδονὰς τῆς ψυχῆς. Εἶναι λοιπὸν ἡ πολυυθύλητος καὶ πολυπόθητος ἀπ' ὅλους κοινῶς εὐδαιμονία, Ἀρετὴ συνωδευμένη μὲ μετρίαν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ βίου, ἥγουν τοιαύτη βίου κατάστασις εἰς τὴν ἐποίαν μήτε νὰ τρυφῇ τις καθ' ἥμεραν ὡς Σαρδανάπαλος, μήτε πάλιν νὰ ταλαιπωρῇ ἀκαταπάτως, ὡς οἱ καταδίκασμένοι εἰς τὸ κάτεργον.

[Ἐκ τῶν Προλεγομένων τοῦ Κοραῆ.]

Ο ΔΟΥΠΟΥΤΡΕΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ.

Ο Δουπουϋτρένος, ὁ πατὴρ οὗτος τῆς νέας χειρουργίας, εἰργάζετο ἀκαταπάυστως· τὸν χειμῶνα, καθὼς καὶ τὸ θέρος, ἡγείρετο τὴν 5ην πρωΐην ὥραν· τὴν 7ην ὥραν ἦρχετο εἰς τὸ νοσοκομεῖον, Hôtel-Dieu, ὅθεν ἐξῆρχετο τὴν 11ην ὥραν. Τότε ἔκαμψε τὰς ἐπισκέψεις του, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου ἐδέχετο τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες ὑπῆρχαν διὰ νὰ τὸν συμβουλευθῶσι. Μολονότι διεκπεραίνει τοὺς ἀσθενεῖς του μὲ ἀπότομον τρόπον καὶ μὲ μεγίστην ταχύτητα, οὔτοι ἡσαν τόσον πολυάριθμοι, ὥστε συνήθως αἱ ἐπισκέψεις αὕται διώρκουν μέχρι τῆς νυκτός.

Μίαν τῶν ἥμερῶν, καθ' ἓν αἱ ἐπισκέψεις εἶχον ἀργοπορήσειν ὑπὲρ τὸ σύνηθες, ἐνῷ ὁ Δουπουϋτρένος, βεβαρημένος ἀπὸ τὸν κόπον, ἡτοιμάζετο νὰ ἀναπαυθῇ διλύγον, εἰς τῶν καθυστερησάντων ἀσθενῶν παρουσιάζεται εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου του. Ἡτο δὲ οὔτος γέρων μικροτάτου ἀναστήματος, τοῦ ὅποιους τὴν ἡλικίαν ἦτο δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις. Τὸ διδόγχρουν καὶ εὐτραφὲς πρόσωπόν του, ὅθεν ἦτο προφανὲς ὅτι τὸ ξυράφιον δὲν ἔλαβε ποτε ἀνάγκην νὰ περάσῃ, ἦτο μικροκαμψάμενον. Ὑπὸ τὸ πυκνὸν πλέγμα πολυχρόθιμων μὲν ἀλλ' ἐπιπολαίων ῥυτίδων, εἶχεν ἐν μικρὸν

στόμα καὶ μίαν εὐπερίγραπτον γρυπὴν μύτην. Αἱ χεῖρες του καὶ οἱ πόδες του ἦσαν ἀναλόγως μὲ τὰ ἐπίλοιπα μέλη τοῦ σώματός του διαπεπλασμένοι. Εἰς τὸν κυανούς ὄφθαλμούς του, εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του, εἰς τὴν χειρονομίαν του, εἰς ὅλον τὸ μικρὸν εἶναί του, ἐνυπῆρχεν ἔξοχός τις συστολὴ, γλυκύτης καὶ καλοκάγαθία. Ὑπάρχουσαν εὐτυχεῖς τινὲς φυσιογνωμίαι, αἵτινες εἶναι λίαν ἐπαγγεγονές. Θεωρῶν τις τὸ πρᾶξον καὶ ἀτάραχον πρόσωπον τοῦ γεροντίου, ἐκυριεύετο ἀπὸ εὐνοϊκὸν πρὸς αὐτὸν αἰσθημα, συρόμενος ἀπὸ ἀκατανίκητον θελγητρον.

Ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν του τὴν ποιμαντικήν του βακτηρίαν, καὶ τὸ μικρὸν σῶμά του ἐκαλύπτετο ἀπὸ ὄλομπυρον. Χαιρετῶν ἀπεκάλυψε πλατεῖαν κουράν· ἦτο δὲ ἱερεύς.

Τὸ βλέμμα τοῦ Δουπουϋτρένου προστολώθη εἰς αὐτὸν στυγὸν καὶ κατάψυχρον.—Τί ἔχεις; τὸν εἶπεν ἀποτύμως·—Ἐξοχώτατε, τὸν ἀπόκντησε μὲ γλυκύτητα ὁ ἱερεὺς, σᾶς ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ καθήσω· οἱ δυστυχεῖς πόδες μου εἶναι ἥδη ὀλίγον γηραιοί. Πρὸ δύο ἔτῶν ἐτῶν ἐφανερώθη ἐν ἀπόστημα εἰς τὸν τράχηλόν μου. Οἱ ιατρὸς τοῦ χωρίου μου, ἐπειδὴ εἶμαι ἐφημέριος τῆς * * * πλησίον τῆς Nemours, μοὶ εἴπε κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν ἦτο δεινή τις ἀσθένεια· ἀλλὰ τὸ πάθος ηὔσησε, καὶ μετὰ παρέλευσιν πέντε μηνῶν τὸ ἀπόστημα ἤνοιξεν ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἐμεινα κλινήρης ἐξ αἰτίας τούτου πολὺν καιρὸν, χωρὶς νὰ βελτιωθῇ τὸ πάθος μου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐβάσθην νὰ παρατίσω τὴν κλίνην, ἐπειδὴ ἐφημερεύω μόνος εἰς τέσσαρα χωρία, καὶ . . .

— Δεῖξόν μοι τὸν τράχηλόν σου. . . . Μολονότι, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, ὑπακούσας εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ιατροῦ, μολονότι οἱ καλοὶ οὐτοὶ ἀνθρώπων μοὶ ἐπρόσφερον νὰ συνέρχωνται καθ' ἓντα τοῦ Κυριακὴν ἐν * * * διὰ νὰ ἀκούσω τὴν λειτουργίαν· ἀλλὰ βασανίζονται πολὺ καὶ ταλαιπωροῦνται καθ' ὅλην τὴν ἑδομάδα, καὶ δὲν ἔχουν εἰμὴ μόνον ἐκείνην τὴν ἥμεραν δι' ἀνάπτασιν. Ὁθεν εἴπον κατ' ἐμαυτὸν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ δυσκολεύωνται τόσοι ἀνθρώποι πρὸς χάριν μου. . . . Καὶ ἐπειτα, ἐξεύρετε ὅτι ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουν αἱ ἐξομολογήσεις, ὁ κατηγορός . . . . Ἡ αὐτοῦ πανιερότης ἡθέλησε νὰ πειριείνω εἰσέτι, διὰ νὰ μοὶ πέμψῃ ἔνα συμβούλιόν μου. . . . Τότε τὸ ποιμνιόν μου μοὶ εἴπε νὰ ἔλθω εἰς τὰ Παρίσια, διὰ νὰ λάβω τὴν συμβουλήν σας. Ἐμεινα καιρόν τινα ἀμφιβρέτης πρὶν ἀποφασίσω, ἐπειδὴ τὰ ταξίδια ἀπαιτοῦσιν ὅχι ὀλίγα χρηματα, καὶ τὸ ποιμνιόν εἶναι πτωχότατον· ἀλλὰ μὲ ὑπερχρέωσαν νὰ κάμω τὸ θέλημά των, καὶ τοιουτορόπως ἐσυμφώνησα τὴν ἀμαξαν. . . .

Ο Δουπουϋτρένος τὸν ἔξετασε πολλὴν ὥραν. Ο τράχηλος τοῦ ἀσθενοῦς ἐπαρουσίαζεν ἐν βαθὺ τρῆμα, ἔχον περίπου ἑνὸς διακτύλου διάμετρον· ἥτο δὲ τὸ πάθος ἀπόστημα τοῦ ὑπὸ τὴν σιγηράντην ἀδένος, συνωδευμένον μὲ ἀνευρυσμὸν τῆς καρωτίδος ἀρτηρίας. Η πληγὴ ἥτο γαγγραιωμένη εἰς πολλὰ μέρη· ἡ κατάστασίς της ἥτο τόσον διεινή, ὥστε

ο Δουπουϋτρένος ἔξεπλάγη πῶς ο ἄρρωστος ἥδυνατο νὰ χρατῆται ὅρθιος ἐνώπιόν του.

Ἔνοιξε τὰ γείλη τῆς πληγῆς, καὶ ἡρεύνησε τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειάν της δι' ἐπωδύνου συμπιέσεως, ἵκανῆς νὰ φέρῃ εἰς λειπούματα τὸν πάσχοντα. Ἀλλ' οὐτος ὑπέφερεν ἀταράχως τὴν ἀνυπόφορον ταύτην ὅδυνην. Τελειωθείσης τῆς ἔξετάσεως, ο Δουπουϋτρένος τοῦ ἔστρεψε βιαίως τὸν τράχηλον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὰς χειράς του, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀσκαρδαμακτί, τὸν εἶπε κατὰ πρόσωπον μὲ ἀπευκτάνον τόνον φωνῆς: «Ἀναμφιβόλως, ἐφημέριε μου, τὸ πάθος τοῦτο θέλει σοὶ προξενήσει τὸν θάνατον!» . . .

Ο Ἀβέᾶς ἐπῆρε τοὺς ἐπιδέσμους του, καὶ περιετεῖλε τὸν λαμπόν του, χωρὶς καν νὰ προφέρῃ λόγον τινά. Ο Δουπουϋτρένος εἶχεν ἀδιαλείπτως τὰ βλέμματά του προστηλωμένα εἰς αὐτόν. Άφοῦ ἐτελείωσε τὴν ἐπίδεσμην τῆς πληγῆς του, οἱ ἴερες ἔκβαλεν ἀπὸ τὸ βαλάντιον του ἐν πεντόφρογκον, περιτελιγμένον εἰς χαρτίον, καὶ τὸ ἐναπέθεσεν ἐπὶ τῆς ἑστίας. «Δὲν εἴμαι πλούσιος, καὶ τὸ ποίμνιον μου εἶναι πολλὰ πτωχὸν, ἔζοχώτατε, εἴπεν ὑπομειδῶν χαριέντως. Συγχωρήσατε με ἂν δὲν δύναμαι νὰ πληρώσω ἐπαξίως μίαν συμβούλην τοῦ ἔζοχωτάτου Δουπουϋτρένου. . . Νομίζω ἐμαυτὸν εὔτυχη, ὅτι ἡζιώθην τῆς ἐπισκέψεως σας τούλαχιστον θέλω εἰσθαι προετοιμασμένος εἰς τὸ πεπρωμένον μου. Ἦδυνασθε, ἵσως, ἐπρόσθεσε μὲ ἄκραν γλυκύτητα, νὰ μοι ἀναγγείλητε τὴν ἀπευκτάναν ταύτην εἰδῆσιν μὲ πλειοτέραν περίσκεψιν. Ἐγὼ ἡλικίαν ἔζηκοντα πέντε ἑτῶν, καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνίστε πολλὰ φιλόζωος ἀλλὰ δὲν μὲ κακοφαίνεται δέν μοι ἀνηγγείλατε ἀπροσδόκητόν τι, διότι πρὸ πολλοῦ ἐπερίμενον τὴν στιγμὴν ταύτην. Γίγιαίνοιτε, ἔζοχώτατε, ὑπάγω νὰ ἀποθάνω εἰς τὸ κελλίον μου.» Καὶ ἔξῆλθε.

Ο Δουπουϋτρένος ἔμεινε συλλογισμένος. Ή σιδηρὰ καρδία του μεγαλοφυοῦς τούτου ἀνδρὸς εἶχε συντριψθῆν ὡς ὁ εὐθραυστὸς ὕελος ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς λόγους ἐνὸς πτωχοῦ γέροντος, τὸν ὁποῖον εἶχε χρατήσειν ἀσθενὴ καὶ πάσχοντα εἰς τὰς εὐρείας χειράς του, καὶ τὸν ὁποῖον ἐνόμισεν ἀξίον ἐμπιαγμοῦ. Εἰς τὸ ἀδύνατον καὶ πάσχον τοῦτο σῶμα εὗρε καρδίαν πλέον ἀτάραχον παρὰ τὴν ἰδικήν του καὶ θέλησιν ἐνεργητικωτέραν.

Ἐτρέξεν ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του. Ἱσως δὲν ἦθελεν εἰσέτει νὰ δύολογήσῃ ἔχονταν νικημένον. Οἱ ἴερες κατέβαινεν ἀργὰ τοὺς βαθμοὺς τῆς κλίμακος, ἐπιστηρίζομενος ἐπὶ τῆς κιγκλίδως αὐτῆς. Αἰδεσιμώτατε, ἐφώναξε, θέλεις νὰ ἐπανέλθῃς;

Ο Ἀβέᾶς ἐπανῆλθεν. — Ύπάρχει ἵσως τρόπος του νὰ σᾶς σώσω, ἐὰν θέλητε νὰ σᾶς κάμω τὴν ἔγχειρησιν. — Ό, τωράντι! ἀλλὰ διὰ τοῦτο, ἔζοχώτατέ μου, ἡλθον εἰς τὰ Παρίσια, εἴπε ζωηρῶς ο Ἀβέᾶς, ἀφίσας τὸ κάλυμμα καὶ τὴν βακτηρίαν του κάμετε ὅσας δύνασθε ἔγχειρήσαις. — Άλλ᾽ ἵσως θέλομεν κάμειν ἀνωφελὴ ἀπόσπειραν, καὶ θέλει εἰσθαι διαρκῆς καὶ ὀδυνηρά. — Ἐνεργήσατε, ἔζοχώτατε θέλω ὑπο-

φέραι γεννκίως πᾶσαν δοκιμασίαν· τὸ δυστυχὲς ποίμνιον μου θέλει λάθει μεγάλην εὐχαρίστησιν. . . . — Λοιπὸν θέλετε ὑπάγειν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, Hôtel-Dieu, εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς Αγίας Αγνῆς ἐπικαλουμένην· ἐκεῖ θέλουν σὲ περιποιηθῆν ἔξαρτα, καὶ αἱ καλογραῖαι θέλουν σὲ προμηθεύσειν ὅλα τ' ἀναγκαῖα. Θέλεις ἀναπαυθῆ καλῶς τὴν νύκτα ταύτην, αὔριον καὶ μεθαύριον. — Πολλὰ καλὰ, ἔξοχάτατε, σᾶς εὐχαριστῶ.

Ο Δουπουϋτρένος ἔγραψεν ὀλίγας λέξεις ἐπὶ τινος χαρτίου, τὸ δόπον ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ιερέα. Οὗτος δὲ ὑπῆγεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ὅπου ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐπιστάται ἡλθον καὶ τὸν εὐπρέπισκον μίαν ἀναπαυτικωτάτην κλίνην μὲ κατάλευκα σινδόνια· ὅλοι οἱ ἐπροθυμοποιοῦντο τίς νὰ τὸν φέρῃ τὰ καλήτερα προσκεφάλαια. Ο καλὸς ἐφημέριος δὲν ἤζειρε πῶς νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ.

Τὴν ἐπαύριον, οἱ περίπου πεντακόσιοι ἔως ἔξαρσιοι μαθηταὶ, οἵτινες ἡκολούθουν τὸ μάθημα τοῦ Δουπουϋτρένου, μόλις εἶχον συναθροίσθη, καὶ οὗτος ἔφθασε. Διευθύνθη ἀμέσως πρὸς τὴν κλίνην τοῦ ἴερέως συνωδευμένος ἀπὸ τὴν πολυπληθῆ ταύτην γορείαν, καὶ ἡ ἔγχειρησις ἥρχισε· διηρκεῖς δὲ είκοσι πέντε λεπτά. Ο Ἀβέᾶς δὲν ἔδειξε τὸ παραμικρὸν αἴσθημα τῆς ὁδύνης. Μόνον δὲ οἱ περιστοχοῦντες αὐτὸν ἀπηλαχθήσαν ὅλοι ἐν τῷ ἀμάρα ἀποδημάνοις ἀπὸ τὴν προσοχὴν καὶ τὸν φόβον, καὶ δὲ ο Δουπουϋτρένος τὸν εἶπεν, «Ἐτελείωσεν,» ο Ἀβέᾶς ἦτον ὀλίγον ὀγκός.

Ο Δουπουϋτρένος ἤλλαξε μόνος τὴν πληγήν. Ἐλπίζω δτι τὸ πάθος σου θέλει θεραπευθῆ, τὸν εἶπε φιλικῶς. Ὕπεφερες πολὺν πόνον; — Ἐπροσπάθησα νὰ μὴν ἔχω τὸ νοῦν μου εἰς αὐτὸν, ἀπεκρίθη, — καὶ ἀπεκοιμήθη. . . . Ο Δουπουϋτρένος τὸν παρετήρησε μίαν στιγμὴν μετὰ μεγίστης προσυγῆς . . . . ἐπειτα ἔκλεισε τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης του, καὶ αἱ ἐπισκέψεις ἔξηκολούθησαν. Ο ἴερες ἐσώθη τέλος πάντων.

Καθ' ἑκάστην ἡμέραν, δὲ ο Δουπουϋτρένος ἥρχετο, ἐναντίον τῆς συνηθείας του, παρήρχετο τὰς πρώτας κλίνας, καὶ ἥρχισε τὰς ἐπισκέψεις του ἀπὸ τὸν προσφιλῆ του ἄρρωστον. Μετὰ ταῦτα, δὲ οὗτος ἥρχισε νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ κάμῃ βήματά τινα, ο Δουπουϋτρένος, μετὰ τὰς ἐπισκέψεις του, ὑπῆγανε πρὸς αὐτὸν, καὶ χειραγωγῶν καὶ βούθιζών τὸ βῆμά του μὲ τὸ τοῦ ἀσθενοῦς, ἔκαμψε μετ' αὐτοῦ ἔνα κύκλον εἰς τὴν αἰθουσαν.

Πρὸς τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἀμείλικτον σκληρότητα, μὲ τὴν ὁποῖαν ο Δουπουϋτρένος μετεχειρίζετο συνήθως τοὺς ἀσθενεῖς του, η μεταβολὴ αὕτη τῆς διαγωγῆς του ἦτον ἀνεξήγητος.

Οτε ο Ἀβέᾶς ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ὑποφέρῃ τὴν ὁδοιπορίαν, ἀπεχαιρέτησε τὸν ιατρὸν καὶ τὰς καλογραῖας, καὶ ὑπῆγε νὰ εῦρῃ τοὺς ἐνορίτας του.

Μετά τινας μῆνας, ο Δουπουϋτρένος, ἐνῷ ἔμβαινεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ἕδεν ἐργάμενον πρὸς αὐτὸν τὸν ἐφημέριον, στοις τὸν ἐπερίμενεν εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς Αγίας Αγνῆς.

Ο ἐφημέριος ἔφόρει πάντοτε τὴν ὥδιαν καταμέλαιναν στο λήν του ἀλλ' ἵτο πλήρης κομιορτοῦ, καὶ τὰ σανδάλια του ἡσαν καταλευκαὶ ἡδύνατο τις ἐκ τούτου νὰ συμπεράνῃ ὅτι εἶχεν ἀνύσει μεγάλην ὄδόν πεζός: εἶχε δὲ εἰς τὸν βραχίονα ἐν μέγα καλάθιον καλῶς δεδεμένον μὲ σχοινία, ὅθεν ἔξειγον ἄχυρό τινα. Ο Δουπουϋτρένος τὸν ὑπεδέχθη μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης, καὶ ἀφοῦ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ἐγχώρησις δὲν εἴχε προξενήσει οὐδὲν δυσάρεστον ἀποτέλεσμα, τὸν ἥρωτης τί ἥλθε νὰ κάμη εἰς τὰ Παρίσια;

Ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Ἱερεὺς, σήμερον εἶναι ἡ ἐπέτειος ἥμέρα, καθ' ἣν μοῦ ἐκάματε τὴν ἐγχειρόσιν. Δὲν ἥθελησα ν' ἀφήσω νὰ παρέλθῃ ἡ ἔκτη Μαΐου, χωρὶς νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ, καὶ μὲ ἥλθεν ἡ ὥδια νὰ σᾶς φέρω ἐν μικρὸν δῶρον. Ἐβαλα εἰς τὸ καλάθιον μου δύο τῶν καλητέρων ὄρνιθων τοῦ ὄρνιθῶν μου καὶ ἀπίδια τοῦ κήπου μου, ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅπια δὲν ἐγεύθητε οὐδέποτε εἰς τὰ Παρίσια. Πρέπει νὰ μοὶ ὑποσχεθῆτε μετὰ βεβαιότητος, ὅτι θέλετε καταδεχθῆναι νὰ τὰ γευθῆτε δῶλα.

Ο Δουπουϋτρένος ἔσφριγξεν εὐνοϊκῶς τὴν χειρά του. Ἁ-θέλησε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν γέροντα νὰ γευματίσῃ μὲ αὐτόν· ἀλλ' οὗτος ἦρνήθη μὲ λύπην του διότι αἱ στιγμαὶ του ἡσαν μετρημέναι, καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψῃ ἀνεν ἀναβολῆς εἰς . . .

Δύο ἄλλα ἔτη, κατὰ τὴν 6ην Μαΐου, ο Δουπουϋτρένος ἕδεν ἐρχόμενον τὸν μικρὸν Ἱερέα μὲ τὸ ἀναπόφευκτον κάνιστρόν του καὶ τὰς ὄρνιθας. Ο ἱατρὸς ἐδέχετο τὰς ἐπισκέψεις του μὲ μεγίστην κατατύχινην.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ο Δουπουϋτρένος ἥσθανθη τὰ πρώτα συμπτώματα τῆς ἀσθενείας, καθ' ἣς ἡ ἐπιστήμη του ὥφειλε νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἀνεγκάρησε διὰ τὴν Ἰταλίαν, ἀλλὰ χωρὶς ἐλπίδα τοῦ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ὑγείαν του. Οτε κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1834 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλλίαν, η κατάστασίς του ἐφαίνετο βελτιωμένη· ἀλλ' ἔζηλεπε πλησιάζοντα τὸν θάνατον, καὶ εἶχε μετρήσει τὰς στιγμάς του.

Ἐν τῷ ἀμαρτινῷ τὸν Κύριον * * * θετὸν οὐάν του, ὅστις ἐπαγρύπνει εἰς τὸν πλησίον θάλαμον. — Κύριε, τὸν εἶπε, γράψον

Τῷ Αββᾶ * * *, ἐφημερίῳ τῆς * * * πλησίον τῆς Νερούρ.

«Ἀκριβέ μου Αββᾶ, ἥλθεν ἡ περίστασις, καθ' ἣν καὶ ὁ ἱατρὸς ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐπισκέψεως σας. Σπεύσατε λοιπόν, μηπως δὲν τὸν προφράσητε. Ο φίλος σας

ΔΟΥΠΟΥΫΤΡΕΝΟΣ.

Ο μικρὸς Αββᾶς ἔσπευσεν ἀμέσως. Ἐμεινε δὲ πολὺν καιρὸν κεκλεισμένος μὲ τὸν Δουπουϋτρένον. Οτε ἔξαλθεν ἀπὸ τὸν κοιτῶνα τοῦ ψυχορράγουντος, οἱ ὄφθαλμοί του ἡσαν δακρυσμένοι, καὶ ἡ φυσιογνωμία του ἦτον ὅλη ἐνθουσιῶσα.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Δουπουϋτρένος ἐπροσκάλεσε παρ' αὐτῷ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Παρισίων * * * ἥτο δὲ η 8η Φε-

βρουαρίου 1835, καθ' ἣν ἥμέραν ὁ Δουπουϋτρένος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος.

Τὴν ἥμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ του, ὁ μικρὸς Ἱερεὺς ἤκολυθει τὴν ἐπικήδειον πομπὴν δακρυρρέων. . . . .

ΟΡΑΣΣΕΛΑΣ.

[Ἔιδε Τόμ. ζ. Σελ. 156-159, 165-168, 180-183. Τόμ. η. Σελ. 5-8, 22-25, 38-40, 53-55.]

ΚΕΦΑΛ. ΚΓ'. Η Εὐδαιμονία τοῦ κατὰ φύσιν διάγοντος.

Ο ΡΑΣΣΕΛΑΣ πολλάκις ἐπορεύετο εἰς συναναστροφὴν σοφῶν, οἵτινες συνήρχοντο ἐπὶ σκοπῷ πνευματικῆς ἀνέσεως καὶ συγχρίσεως τῶν δοξασιῶν των. Τὰ ἥθη μὲν αὐτῶν ἦσαν ὄπωσοῦν παχυλὰ, διδαχτικὰ ὅμως αἱ συνδιαλέξεις, καὶ δέξειαι αἱ ἀμφισβητήσεις των, καίτοι ἐνίστε οὐπέρ τὸ δέον σφοδράν, καὶ πολλάκις τοσοῦτον διαρκοῦσαν, ὥστε οὐδέτερος τῶν ἀμφισβητούντων ἐνθυμεῖτο περὶ τίνος ζητήματος ἥτο καταρχῆς ὁ λόγος. Σφράλματά τινα ἦσαν σχεδὸν γενικὰ μεταξύ των εἰς ἔκαστος ἐπειθύμει νὰ δογματίζῃ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους, καὶ εἰς ἔκαστος ἔχαιρεν ἀκούων ἄλλους περιφρονουμένους.

Ἐν τῇ συναναστροφῇ ταύτῃ διηγήθη ὁ Ρασσέλας τὴν πρὸς τὸν ἐρημίτην συνέντευξιν, καὶ τὴν ἀπορίαν μεθ' ἣς ἤκουσεν αὐτὸν μεμφόμενον στάδιον βίου, εἰς ὃ μετὰ ὥριμον σκέψιν εἶχεν εἰσέλθει, καὶ ὅπερ τόσον ἐπαινετῶς διέτρεχε. Τὰ φρονήματα τῶν ἀκροατῶν ἦσαν διάφορα. Τινὲς ἦσαν γνώμης, ὅτι ἡ μωρία τῆς ἐκλογῆς του εἶχε δικαίως τιμωρηθῆ διὰ καταδίκης εἰς διηγεκῆ ἐπικυνήν. Εἰς ἐκ τῶν νεωτέρων, μετὰ πολλῆς σφοδρότητος, ἐκήρυξεν αὐτὸν ὑποχριτήν. Τινὲς ἀνέφεραν τὸ δικαίωμα τῆς κοινωνίας εἰς τὴν ἐργασίαν ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ ἐξοχάζοντο τὴν ἀποχώρησιν ὡς ἐγκατάλειψιν τοῦ καθήκοντος. Ἄλλοι ἐτοίμως ὠμολόγησκαν ὅτι φθάνει καιρὸς, ὅποτε ἴκανοποιοῦνται πλέον τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου, καὶ ὅποτε δύναται τις ἀμέρπτως ν' ἀποσυρθῇ πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ βίου του, καὶ καθαρισμὸν τῆς ψυχῆς του.

Εἰς ἐκ τῶν παρόντων, ὅστις ἔφαίνετο μᾶλλον τῶν ἐπιλοίπων κατανευγμένος ὑπὸ τῆς διηγήσεως, ἐκρινεὶ πιθανὸν ὅτι μετ' ὀλίγᾳ ἔτη ὁ ἐρημίτης ἥθελεν ἐπιστρέψειν ὀπίσσω εἰς τὸ καταγώγιόν του, καὶ ἵσως, ἀνὴρ αἰσχύνης δὲν ἐμπόδιζεν, ἢ ὁ θάνατος δὲν ἐπρόλαμβανεν αὐτὸν, ἐπιστρέψει πάλιν ἐκ τοῦ καταγώγιου αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον. «Διότι ἡ ἐλπὶς τῆς εὐδαιμονίας,» εἶπεν, «εἶναι τόσον ισχυρῶς ἐντεπωμένη, ὥστε ἡ πολυγραφικότερά πείρα δὲν δύναται νὰ τὴν ἔξαλεψῃ. Τῆς παρούσης καταστάσεως, οἰδάποτε καὶ ἀνὴρ ἥντις, αἰσθανόμεθα, καὶ ἀναγκαζόμεθα νὰ διμολογῶμεν τὴν ἀθλιότητα πλὴν, ὅταν ἡ αὐτὴ